

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3. Vtrum baptismus sit differendus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

sine inuisibili posse adesse, sed non posse professe. Cum igitur sacramentum baptismi ad visibilem sanctificationem pertineat, uidetur quod sine sacramento baptismi, aliquis possit salutem consequi per inuisibilem sanctificationem.

RESPON. Dicendum, quod sacramentum baptismi dupliciter potest alicui deesse. Vno modo, & re & uoto, quod contingit illis, qui nec baptizantur, nec baptizari volunt: quod manifeste ad contemptum sacramenti pertinet, quantum ad illos, qui habent usum liberi arbitrii, & ideo hi quibus hoc modo deest baptismus, salutem consequi non possunt: quia nec sacramentaliter nec mentaliter Christo incorporantur, per quem solum est salus. Alio modo, potest sacramentum baptismi alicui deesse re, sed non uoto, sicut cum aliquis baptizari desiderat, sed aliquo casu preuenitur morte, antequam baptismum suscipiat, & talis sine baptismo actuali, salutem consequi potest, propter desiderium baptismi, quod procedit ex fide per dilectionem operantem, per quam Deus interioriter hominem sanctificat, cuius potentia sacramentis visibilibus non alligatur, unde Amb. * dicit de Valentiniano, qui catechumenus mortuus fuit, Quem regeneratus eram, amisit: ueruntamen illegitiam, quam poposcit, non amisit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut dicitur Reg. 16. Homines uident quae parent, Dominus autem in tuetur cor. Ille autem qui desiderat per baptismum regenerari ex aqua & Spiritu sancto, corde quidem regeneratus est, licet non corpore: sicut & Apost. dicit Ro. 2. quod circumcisio cordis est in Spiritu, non in littera, cuius laus non ex hominibus, sed ex Deo est.

AD SECUNDUM dicendum, quod nullus peruenit ad uitam aeternam, nisi absolutus ab omni culpa & reatu poenae. Quae quidem uniuersalis absolutio fit in perceptione baptismi & in martyrio, propter quod dicitur quod in martyrio omnia sacramenta baptismi complentur scilicet quantum ad plenam liberationem a culpa & poena. Si quis ergo catechumenus sit habens desiderium baptismi (quia aliter in bonis operibus non moreretur, quae non possunt esse sine fide per dilectionem operante) talis decedens non statim peruenit ad uitam aeternam, sed patietur poenam pro peccatis praeteritis: ipse tamen saluus erit sic quasi per ignem, ut dicitur 1 ad Corin. 3.

AD TERTIUM dicendum, quod pro tanto dicitur sacramentum baptismi esse de necessitate salutis: quia non potest esse hominis salus, nisi saltem in uoluntate habeatur, quae apud Deum reputatur pro facto.

ARTICVLVS III.

Utrum baptismus sit differendus.

Super quatuor sexage sima articulo articulo tertium.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod baptismus sit differendus. Dicit enim Leo * Papa. Duo tempora, i. pascha & pentecoste ad baptizandum a Roma. Pontifice legitime praefixa sunt: unde dilectionem uestram monem, ut nullos alios dies huic obseruationi misceatis. Videtur ergo quod oporteat non statim aliquem baptizari, sed usque ad praedicta tempora baptismum differri.

¶ 2 Praet. In concilio Agathensi legitur, Iudaei, quorum perfidia frequenter a uoium tum redit, si ad le-

F ges catholicas venire uoluerint, octo menses inter catechumenos ecclesiae limen introeant: & si pura fide venire noscantur, tunc demum baptismi gratiam mereant. non ergo statim sunt homines baptizandi, sed usque ad certum tempus est differendum baptismi.

¶ 3 Praet. Sicut dicitur Ila. 27. Iste est omnis fructus, ut auferat peccatum: sed magis uidetur auferri peccatum vel etiam diminui, si baptismus diu differatur, primo quidem, quia peccantes post baptismum, grauius peccant, secundum illud Heb. 10. Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, qui sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, scilicet per baptismum? Secundum, quia baptismus tollit peccata praeterita, non autem futura: unde quanto magis baptismus differtur, tanto plura peccata tollit. videtur ergo quod baptismus debeat diu differri.

SED CONTRA est, quod dicitur Eccle. 5. Non tardes conuerti ad dominum, & ne differas de die in diem: sed perfecta conuersio ad Deum, est eorum, qui regenerantur in Christo per baptismum. non ergo debet baptismus differri de die in diem.

RESPON. Dicendum, quod circa hoc distinguendum est, utrum sint baptizandi pueri vel adulti. Si enim pueri sint baptizandi, non est differendum baptismi. primo quidem, quia non expectatur in eis maior instructio, aut etiam plenior conuersio. secundum, propter periculum mortis: quia non potest eis alio remedio subueniri, nisi per sacramentum baptismi. Adultis uero subueniri potest per solum baptismum desiderium, ut supra dictum est. & ideo adultis non statim, cum conuertuntur, est sacramentum baptismi conferendum: sed oportet differre usque ad aliquod certum tempus. Primo quidem, propter cautelam ecclesiae, ne decipiatur, sacramentum fidee accedentibus conferens, secundum illud 1. Io. 4. Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritum si ex Deo sint: quae quidem probatio sumitur de accedentibus ad baptismum, quando per aliquod spatium, eorum fides & mores examinantur. Secundum, hoc est necessarium ad utilitatem eorum, qui baptizant: quia aliquo temporis spatio indigent, ad hoc quod plene instruantur de fide, & exercitentur in his, quae pertinent ad vitam christianam. Tertium, hoc est necessarium ad quaedam reuerentia sacramenti, dum in solemnitatibus

desia. Quam igitur ex diuino iure apparet, dilatio baptismi adultorum non habet tempus determinatum primo modo. Nulla enim ratio cogit adultum ad suscipiendum baptismum, ita hodie, quod si hic dies praetereat absque baptismi, peccatum incurritur. Confirmaturque hoc ex gestis sanctorum. Nam Martinus octo annis catechumenus fuit, Ambrosius logo quoque tempore catechumenus annumeratus uidetur. Constantinus Magnus in ultimo uita sua baptizatus est, ut Ambrosius dicit in oratione de obitu Theodosij.

¶ Debet autem determinari tempus dilati baptismi secundum modo, quod dupliciter monstratur. Primo, ex natura praecipi affirmatiuis obligantis pro loco, & tempore. Praecipta enim affirmatiua, licet quantum est ex parte temporis, non obligent, nisi tempus necessitatis articulo adducatur (ut Auctor in quarto sententiarum, distinctione decimaseptima, quaestione tertia, articulo primo, quaestione prima, dixit) ex parte tamen mori ad differendum rationem requirunt: nam si sine reata rationis arbitrio dilatio uoluntaria sit, peccatum incurritur. Potest ergo ratio differre quis proprium baptismum, quadiu rationabiliter ad differendum mouetur: quod diuersis hominibus diuersimode accidere potest: propterea diuersa inuenitur diuersorum dilatio.

¶ Et quauis tam incertam temporis mensura dilatio baptismi habeat: dilatio tamen usque ad mortis articulum licita non est (ut patet de consec. dist. 4. cap. quando quis) arguitur enim negligentia huiusmodi iudicantes. Nec Constantinum credimus distulisse ex proposito usque ad mortem baptismum, sed cum differret illud usque ad tempus optatum, interim iudicium constituitur differendum non censuit.

Art. p. p. p.

10 lib. de obi tu uia. paul. ante me. Ha beca. 15. ep. 3. ep. imme oiate post 6. 13. 10. 3.

D. 269.

D. 1702.

4. d. 4. q. 1. ar. 1. q. 2. & d. 17 q. 3. ar. 1. q. 4. co. & ma. q. 4. ar. 1. habetur de consec. di. 4. c. Duo tempora. Et sic sunt ex episcopus 4. 25.

In enclit. A. 2. c. 25.

In articulo tertio circa dilacionem baptismi usque ad aliquod certum tempus, aduertendum est, certitudinem temporis posse dupliciter intelligi. Primo, determinate, puta, octo menses. Alio modo, uage, puta expedito tali negotio, nesciendo quantum tempore intercedet.

¶ Considerandum rursum est, tempus baptismi determinari, uel ex diuino iure, uel ab ec-

Exire autem po-
ficio scripto, si tem-
pus aliquod praeteri-
it, quo i facere me
non inuenire, & ge-
sta dictorum sancto-
rum testantur, no
esset differendus ul-
tra tempus praefixum.

praeipuis, pascha & penteco-
stes, hoies ad baptismum admittuntur, & ita deuotius facim suscipiunt: hec tamen dilatio est praetermittenda duplici ratione. Primo quidem, qm illi qui sunt baptizandi, apparent perfecte instructi in fide, & ad baptismum idonei: sicut Philippus statim ba-

ptizauit Eunucho, vt habetur Act. 8. & Petrus Cornelium, & eos qui cum eo erant, ut habetur Act. 10. Secundo propter infirmitatem, aut aliquod periculum mortis: vnde Leo Papa * dicit, Hi qui necessitate mortis, egritudinis, obsidionis, persecutionis, & naufragii, vrgentur, omni tempore debent baptizari: si tñ aliquis morte praenoniat, articulo necessitatis sacm excludente, dum expectat tps ab ecclesia institutum, saluatur, licet per ignem, ut supra dictum est. † Peccat autem si ultra tempus institutum ab ecclesia, differat accipere baptismum, nisi ex causa necessaria & licentia praelatorum ecclesiae: sed tamen & hoc peccatum cum aliis deleri potest per succedentem contritionem, quae supplet vicem baptismi, ut supra dictum est. *

AD PRIMVM ergo dicendum, qd illud mādatum Leonis papae de obseruandis duobus temporibus in baptismo, intelligendum est de adultis, excepto tamen periculo mortis, quod semper in pueris est timendum, ut dictum est. †

AD SECVNDVM dicendum, qd illud de iudaeis, est institutum ad ecclesiae cautelam, ne simplicium fidem corrumpant, si non fuerint plene conuersi: & tamen, ut ibidem subditur, si infra tempus praescriptum aliquod periculum infirmitatis incurrerint, debent baptizari.

AD TERTIVM dicendum, qd baptismus per gratiam quam confert, non solum remouet peccata praeterita, sed etiam impedit peccata futura ne fiant: hoc autem praecipue desiderandum est, vt homines non peccent: secundario autem, ut leuius peccent, vel etiam vt eorum peccata mudentur, secundum illud 1. Ioan. 2. Filii mei, haec scribo vobis, ut non peccetis: sed & si quis peccauerit, aduocatum habemus apud patrem Iesum Christum iustum, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum peccatores sint baptizandi.

DOCVRTVM sic proceditur. Videtur qd peccatores sint baptizandi. Dr. n. Zach. 13. In die illa erit fons patens domui Dauid, & habitantibus Hierusalem, in ablutionem peccatoris & mēstruata: quod quidem intelligitur de fonte baptismali. ergo videtur, quod sacramētum baptismi sit etiam peccatoribus exhibendum.

¶ 2. Prat. Dominus dicit Matth. 9. Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus: male autem habētes sunt peccatores. Cum igitur spiritualis medici, scilicet Christi, medicina sit baptismus, videtur quod peccatoribus sit sacramētum baptismi exhibendum.

¶ 3. Prat. Nullum subsidium debet peccatoribus

A subtrahi: sed peccatores baptizati, ex ipso caractere baptismali spiritualiter adiuuantur, cum sit quaedam dispositio ad gratiam. ergo videtur qd sacramētum baptismi sit peccatoribus exhibendum.

SED CONTRA est, * quod Aug. † dicit, Qui creauit te sine te, non iustificabit te sine te: sed peccator cum habeat voluntatem non dispositam, nō cooperatur Deo. ergo frustra adhiberetur sibi baptismus ad iustificationem.

RESPON. Dicendum, quod aliquis potest dici peccator dupliciter. Vno modo, propter maculam & reatum praeteritum: & sic peccatoribus ei sacramētum baptismi cōferendum: quia est ad hoc specialiter institutum, vt per ipsum peccatorum locum mudentur, secundum illud ephes. 5. Mundans eam, scilicet ecclesiam, lauacro aquae in verbo vitae. alio modo potest dici aliquis peccator ex voluntate peccandi, & proposito persistendi in peccato: & sic peccatoribus non est sacramētum baptismi cōferendum. Primo quidem, quia per baptismum homines Christo incorporantur, secundum illud Gal. 3. Quicumque in Christo baptizati estis, Christum induistis: quando in autem aliquis habet voluntatem peccandi, non potest esse Christo coniunctus, secundum illud 2. Cor. 6. Quae participatio iustitiae cum iniquitate: Vnde & Aug. * dicit in lib. de penitentia, quod nullus suae voluntatis arbiter constitutus, potest nouam vitam inchoare, nisi cum veteris vitae poeniteat. Secundo, quia in operibus Christi & ecclesiae nihil debet fieri frustra: frustra autem est, quod non pertingit ad finem ad quem est ordinatum: nullus autem habens voluntatem peccandi, simul potest a peccato mundari, ad quod ordinatur baptismus: quia hoc esset ponere cōtradictoria esse simul. Tertio, quia in sacramentalibus signis nō debet esse aliqua falsitas: est autem signum saluum, cui res significata non respondet: ex hoc autem, qd aliquis lauandum se praebet per baptismum, significatur quod se disponat ad interiorē ablutionē: quod non contingit de eo, qui habet propositum persistendi in peccato: unde manifestum est, quod talibus sacramētum baptismi non est conferendum.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd illud verbum est intelligendum de peccatoribus, qui habent voluntatem recedendi a peccato.

AD SECVNDVM dicendum, qd spiritualis medicus scilicet Christus, operatur dupliciter: uno modo interius per seipsum, & sic praeparat voluntatem hominis, ut bonum velit, & malum odiet: alio modo operatur, per ministros, exterius adhibendo sacramenta, & sic operatur perficiēdo exterius id, quod est interius inchoatum: & ideo sacramētum baptismi non est exhibendum, nisi ei, in quo interioris cōuersionis aliquod signum apparet: sicut nec medicina corporalis adhibetur infirmo, nisi in eo aliquis motus vitalis naturae appareat.

AD TERTIVM dicendum, quod baptismus est fidei sacramētum: fides autem informis non sufficit ad salutem, nec ipsa est fundamentum: sed sola fides formata, quae per dilectionem operatur, ut August. * dicit in lib. de fide & operibus: unde nec sacramētum baptismi salutē conferre potest cum voluntate peccandi, quae fidei formam excludit: non est autem per impressionem characteris baptismalis aliquis disponendus ad gratiam, quando in eo apparet voluntas peccandi: quia Deus neminem ad uirtutem compellit, sicut Damal. * dicit.

Tertia S. Thoma.

EE

¶ Super

Alias, quia Aug. ad Bonitiam dicit, In baptismo aliquis membrum Christi efficitur, sed nullus peccator persistens in voluntate peccandi potest fieri membrum Christi, quod est in corporari Christo. ergo in ultimo dicitur peccator non est baptizandus: quia frustra baptizaretur. Colligitur ex tract. 72. in lo. 10. 9. lib. de me. di. cina p. 1. 2. et non p. 1. 2. cui 2. prima tom. 9.

B. 611. Ca. 16. co. 4. Lib. 2. Orth. fid. c. 30. circa princ.

Habere de eo...

In corp. & ar. 122.

In corp.

In art. 1. et 4.

¶ 3. Prat.